

На основу члана 28. став 7, члана 30. став 4, члана 33. став 4. и члана 36. Закона о банкама („Службени гласник РС“, бр. 107/2005, 91/2010 и 14/2015) и члана 15. став 1. Закона о Народној банци Србије („Службени гласник РС“, бр. 72/2003, 55/2004, 85/2005 – др. закон, 44/2010, 76/2012, 106/2012, 14/2015 и 40/2015 – одлука УС), Извршни одбор Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ОДЛУКЕ О УПРАВЉАЊУ РИЗИЦИМА БАНКЕ

1. У Одлуци о управљању ризицима банке („Службени гласник РС“, бр. 45/2011, 94/2011, 119/2012, 123/2012, 23/2013 – др. одлука, 43/2013, 92/2013, 33/2015, 61/2015, 61/2016 и 103/2016 – у даљем тексту: Одлука), у тачки 2. став 2, после одредбе под 6) тачка се замењује тачком са запетом и додаје се одредба под 7), која гласи:

„7) правни ризик је ризик настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал банке по основу судских или вансудских поступака у вези с пословањем банке (облигациони односи, радни односи и сл.).“.

2. У тачки 3. став 1, после речи: „склоношћу ка ризицима“ додају се запета и речи: „као и толеранцијом према ризицима“.

Став 6. мења се и гласи:

„Склоношћу банке ка ризицима из става 1. ове тачке сматра се ниво ризика који банка намерава да преузме ради остваривања својих стратегија и политика, док се толеранцијом према ризицима из тог става сматра највиши прихватљиви ниво ризика. Банка је дужна да обезбеди да су њена склоност ка ризицима и њена толеранција према ризицима усклађене с периодом стратешког планирања банке.“.

3. У тачки 4, алинеја прва мења се и гласи:

„– стратегију, политике и процедуре за управљање ризицима, односно за идентификовање, мерење, процену, праћење, контролу и ублажавање ризика и извештавање о њима;“.

4. У тачки 6, став 4. мења се и гласи:

„Под лошом активом банке, у смислу ове одлуке, подразумевају се потраживања која је банка дужна да класификује у групу

проблематичних потраживања банке у складу са одлуком којом се уређује класификација билансне активе и ванбилансних ставки банке.“.

5. У тачки 7. став 1, алинеја пета мења се и гласи:

„– начин одлучивања и поступања код прекорачења успостављених лимита, као и дефинисање изузетних околности у којима је одобравање тог прекорачења могуће у законским оквирима;“.

6. У тачки 8, став 1. мења се и гласи:

„Банка је дужна да, на основу стратегије и политика за управљање ризицима, усвоји и примењује процедуре за идентификовање, мерење, односно процену ризика којима је изложена или може бити изложена, као и за управљање тим ризицима.“.

После става 5. додаје се став 6, који гласи:

„Банка је дужна да акте из ове тачке преиспитује најмање једном годишње, а ако настану значајне промене у ризичном профилу банке – и чешће, као и да их, по потреби, мења.“.

7. У тачки 9. став 6, речи: „организационе структуре банке“ замењују се речима: „послова које обавља“.

8. Тачка 11. мења се и гласи:

„11. Банка је дужна да, у складу са обимом, врстом и сложености послова које обавља, у систем управљања ризицима укључи довољан број запослених који имају одговарајућу стручност и професионално искуство, да одреди кључне запослене задужене за управљање ризицима банке, као и да увек обезбеђује континуитет у спровођењу стратегије и политика за управљање ризицима.“.

Банка кључне запослене из става 1. ове тачке одређује водећи рачуна о томе да њихова позиција у банци има значајан утицај на активности управљања ризицима, укључујући и доношење одлука у вези са управљањем ризицима.“.

9. У тачки 13, ст. 2. и 3. мењају се и гласе:

„У оквиру процеса управљања ризицима, банка је дужна да:

- благовремено, свеобухватно и континуирано идентификује ризике којима је у свом пословању изложена или може бити изложена, као и да анализира узроке који доводе до настанка ризика;
- редовно мери, односно процењује ризике које је идентификовала у свом пословању, при чему поступци мерења, односно процене ризика морају обухватати одговарајуће квантитативне и/или квалитативне методе на основу којих банка може благовремено уочити промене свог ризичног профила, укључујући и настанак нових ризика;
- одреди јасне критеријуме за одлучивање и поступке за ублажавање ризика који се односе на преузимање, диверсификацију, пренос, смањење и/или избегавање ризика, имајући у виду ризични профил и склоност банке ка ризицима, као и њену толеранцију према ризицима;
- на одговарајући начин документује праћење и контролу ризика, односно учесталост и начин праћења ризика којима је изложена, као и праћење и контролу лимита у оквиру успостављеног система лимита.

Банка је дужна да процењује потенцијални утицај релевантних макроекономских фактора на изложеност ризицима, као и да ове процене разматра при доношењу значајних одлука у вези с ризицима.“.

10. Тачка 14. брише се.

11. Изнад тачке 19. додаје се наслов који гласи: „**Систем извештавања о ризицима**“, а тачка 19. мења се и гласи:

„19. Банка је дужна да успостави систем извештавања о ризицима који ће релевантним запосленима на свим нивоима у банци обезбедити благовремене, тачне и довољно детаљне информације које су неопходне за доношење пословних одлука и ефикасно управљање ризицима, односно за сигурно и стабилно пословање банке.

Информације из става 1. ове тачке нарочито обухватају:

- информације о ризичном профилу банке и променама ризичног профила, приказане по различитим критеријумима (појединачни ризици, географске области, валуте, организационе јединице банке, портфолија банке, врсте трансакција, уговорне стране и сл.);
- информације о категорији ризика клијента, производа, услуге и трансакције са становишта ризика од прања новца и/или финансирања тероризма;
- податке о значајним губицима;

- информације о предузетим или планираним мерама за ублажавање ризика;
- информације о прекорачењима успостављених лимита;
- информације о променама показатеља пословања које указују на промену укупне изложености ризицима банке;
- информације о ризицима који настају као последица увођења новог производа, активности, процеса или система;
- информације о ризицима који настају као последица поверавања активности банке трећим лицима.“.

12. После тачке 19. додаје се тачка 19а, као и наслов изнад те тачке, који гласе:

„Стрес тестирање

19а. Банка је дужна да редовно, а најмање једном годишње, спроводи стрес тестирање на нивоу појединачних материјално значајних ризика којима је изложена, на нивоу портфолија и на нивоу банке.

Под стрес тестирањем из става 1. ове тачке подразумева се процена потенцијалних ефеката специфичних догађаја и/или промене више фактора ризика на капитал, ликвидност и финансијски резултат банке. Стрес тестирање може се спроводити:

1) анализом осетљивости, којом се процењују ефекти промене одређеног фактора ризика на капитал, ликвидност и финансијски резултат банке, и/или

2) сценарио-анализом, којом се процењују ефекти истовремене промене више фактора ризика на капитал, ликвидност и финансијски резултат банке у јасно утврђеним ванредним (стресним) околностима.

Ако стрес тестирање из става 2. ове тачке не омогућава адекватну процену из тог става, банка је дужна да користи обрнуто стрес тестирање (енг. *reverse stress testing*) као облик стрес тестирања који полази од дефинисања исхода (нпр. скорог наступања статуса неизмирења обавеза) и идентификује сценарије или комбинацију сценарија, односно узроке који могу довести до тог исхода и његове последице.

Банка је дужна да у стрес тестове укључи све значајне факторе ризика специфичне за њено пословно окружење, укључујући и факторе макроекономског окружења.

Банка је дужна да унутрашњим актима, укључујући оне којима се уређује процес интерне процене адекватности капитала, обухвати следеће:

- 1) коришћење различитих облика стрес тестирања и њихове циљеве;
- 2) учесталост спровођења различитих врста стрес тестова;
- 3) овлашћења, обавезе и одговорности у процесу стрес тестирања;
- 4) детаљан опис методологија стрес тестирања, укључујући и примену модела и експертског мишљења;
- 5) претпоставке које се користе у стрес тестирању, укључујући и пословне активности банке, односно одлуке органа управљања банке у случају остварења стресних сценарија;
- 6) информациони систем и систем извештавања о ризицима који представљају подршку процесу стрес тестирања.

Банка је дужна да резултате стрес тестирања узима у обзир при ревидирању, односно преиспитивању стратегија, склоности ка ризицима, односно толеранције према ризицима, система лимита, примене техника ублажавања ризика, процеса интерне процене адекватности капитала и планова поступања у случају настанка непредвиђених догађаја.

Банка је дужна да најмање једном годишње, а ако настану значајне промене у ризичном профилу банке – и чешће, преиспитује адекватност спровођења стрес тестирања, као и да га, по потреби, мења, при чему је дужна да обухвати најмање следеће:

- 1) учесталост стрес тестирања и његову усклађеност са дефинисаним циљевима тог тестирања;
- 2) потребу за даљим развојем и/или унапређењем стрес тестирања;
- 3) квалитет података коришћених за стрес тестирање;
- 4) информисаност релевантних запослених, а нарочито органа управљања, о перформансама и резултатима стрес тестирања;
- 5) документованост процеса и резултата стрес тестирања.“.

13. У тачки 21, став 2. мења се и гласи:

„Банка је дужна да успостави план управљања капиталом, који нарочито садржи:

– стратешке циљеве и период за њихово остварење, узимајући у обзир утицај макроекономског окружења и фазе привредног циклуса;

- опис процеса управљања расположивим интерним капиталом и планирања адекватног нивоа тог капитала, укључујући и процедуре и одговорности за тај процес;
- начин достизања и одржавања адекватног нивоа расположивог интерног капитала;
- ограничења у вези с расположивим интерним капиталом;
- приказ и образложење ефеката стрес тестирања из тачке 26. ове одлуке на интерне капиталне захтеве;
- план пословања у случају настанка непредвиђених догађаја који могу да утичу на расположиви интерни капитал.“.

После става 2. додаје се став 3, који гласи:

„Банка је дужна да на основу стрес тестирања из тачке 26. ове одлуке процењује поузданост и по потреби ажурира план управљања капиталом како би обезбедила испуњеност, односно одговарајуће покриће интерних капиталних захтева.“.

14. У тачки 22. став 2, алинеја друга мења се и гласи:

„– да обезбеђује свеобухватну процену ризика, као и праћење материјално значајних ризика којима је банка изложена или може бити изложена у свом пословању;“.

15. У тачки 24, став 1. мења се и гласи:

„Банка је дужна да одговарајућим унутрашњим актом установи квантитативне и квалитативне критеријуме, као и прагове на основу којих утврђује материјално значајне ризике који ће бити укључени у процес интерне процене адекватности капитала, узимајући у обзир врсту, обим и сложеност свог пословања, као и специфичности тржишта на којима послује.“.

У ставу 2. одредба под 2), после речи: „приступа основног индикатора или стандардизованог приступа“ додају се запета и речи: „односно алтернативног стандардизованог приступа“.

После става 2. додаје се нови став 3, који гласи:

„Банка може за потребе процеса интерне процене адекватности капитала користити сопствене дефиниције ризика које обухватају најмање дефиниције ризика у складу са овом одлуком и одлуком којом се уређује адекватност капитала банке, при чему је дужна да све

разлике у дефиницијама детаљно образложи и на одговарајући начин документује.“.

Досадашњи став 3. постаје став 4.

16. У тачки 25. став 1, алинеја друга мења се и гласи:

„– коришћење сопствених приступа за израчунавање интерних капиталних захтева за појединачне ризике, укључујући начин процене ризика које није могуће прецизно квантификовати, као и начин спровођења и образложење евентуалних корекција у обрачуну интерних капиталних захтева.“.

Став 2. мења се и гласи:

„Применом методологије из става 1. ове тачке банка израчунава интерне капиталне захтеве за појединачне ризике, при чему је дужна да те обрачуна на одговарајући начин документује.“.

17. Тачка 26. мења се и гласи:

„26. Банка је дужна да у оквиру процеса интерне процене адекватности капитала спроводи стрес тестирање за све материјално значајне ризике.“.

18. У тачки 27, став 1. мења се и гласи:

„Банка израчунава укупне интерне капиталне захтеве на основу збира интерних капиталних захтева за појединачне ризике добијених коришћењем методологије из тачке 25. ове одлуке, при чему је дужна да одвојено прикаже те капиталне захтеве са ефектима стрес тестова из тачке 26. те одлуке и без тих ефеката.“.

После става 1. додају се нови став 2. и став 3, који гласе:

„Банка је дужна да утврди и документује елементе расположивог интерног капитала и начин њиховог вредновања, уз узимање у обзир расположивости тих елемената за покриће губитака под претпоставком континуитета пословања банке (енг. *going concern*).“.

Банка је дужна да одржава расположиви интерни капитал најмање у висини укупних интерних капиталних захтева.“.

Досадашњи став 2. постаје став 4.

19. Тачка 27а. мења се и гласи:

„27а. Банка је дужна да извештај о процесу интерне процене адекватности капитала саставља са стањем на дан 31. децембра и да га доставља Народној банци Србије најкасније 31. марта наредне године.

Највише матично друштво банкарске групе чију контролу на консолидованој основи врши Народна банка Србије дужно је да извештај о процесу интерне процене адекватности капитала саставља са стањем на дан 31. децембра и да га Народној банци Србије доставља у роковима прописаним за достављање и објављивање годишњих консолидованих финансијских извештаја банкарске групе са извештајем спољног ревизора.

Банка, односно највише матично друштво из става 2. ове тачке извештаје из те тачке доставља у електронској форми.

Минимални садржај извештаја из ове тачке утврђен је у Прилогу 1, који је одштампан уз ову одлуку и њен је саставни део.

Народна банка Србије може упутством ближе прописати садржај извештаја из ове тачке, као и документацију коју банка, односно највише матично друштво из става 2. ове тачке доставља уз те извештаје.“.

20. У тачки 28, став 4. мења се и гласи:

„Унутрашња ревизија банке најмање једном годишње спроводи процену процеса интерне процене адекватности капитала банке.“.

21. У тачки 42а. став 5, одредба под 6) мења се и гласи:

„6) податке о томе да ли се уступање из тих ставова врши уз накнаду, податке о вредности те накнаде у апсолутном износу, односно процентуално од вредности потраживања које се уступа умањене за исправку вредности, податке о пореклу средстава која се користе за плаћање накнаде за уступање потраживања, односно ако банка посредно или непосредно обезбеђује та средства – податке о томе на који су начин и у ком износу обезбеђена средства у конкретном случају уступања, као и податке о свим потраживањима банке према лицу коме банка намерава да уступи потраживање на дан достављања обавештења из овог става;“.

После става 9. додаје се став 10, који гласи:

„Банка је дужна да у периоду од 180 дана од дана достављања обавештења из става 8. ове тачке, без одлагања обавештава Народну банку Србије о свакој промени података који се односе на посредно или непосредно обезбеђење од стране банке средстава која се користе за плаћање накнаде за уступљено потраживање, односно о свим пласманима одобреним лицу коме је уступљено потраживање након достављања обавештења из става 8. ове тачке.“.

22. У тачки 46, алинеја прва мења се и гласи:

„– успостави и на одговарајући начин документује процес мерења, односно процене каматног ризика који обухвата значајне изворе каматног ризика;“.

23. У тачки 47, став 3. брише се.

24. После тачке 47. додаје се тачка 47а, која гласи:

„47а. Банка је дужна да, у оквиру процене ризика каматне стопе у банкарској књизи, процењује утицај који би могао имати стандардизовани шок каматних стопа (паралелни позитивни и негативни помак каматних стопа на референтној кривој приноса за 200 базних поена).

Банка је дужна да утицај који би могао имати стандардизовани шок каматних стопа процењује за сваку значајну валуту појединачно и за све остале валуте заједно.

Валута се сматра значајном у смислу става 2. ове тачке ако укупан износ обавеза из биланса стања банке и ванбилансних обавеза по којима може доћи до плаћања банке а које су изражене и измирују се у тој валути – чини 5% или више од 5% укупног износа обавеза банке.

При процени ризика каматне стопе у банкарској књизи, банка је дужна да спроводи и стрес тестове ефеката промене каматних стопа, у складу с природом и нивоом ризика којима је изложена.“.

25. Тачка 73. мења се и гласи:

„73. Банка је дужна да системом за управљање ризицима благовремено обухвати и све ризике који настају по основу увођења

нових производа, услуга и активности у вези с процесима и системима банке (у даљем тексту: нови производ).

Под новим производом подразумевају се и значајно измењени производи, услуге и активности из става 1. ове тачке (у даљем тексту: значајно измењени производ).

Банка одговарајућим унутрашњим актима утврђује шта се сматра новим производима (укључујући и значајно измењене производе) и уређује процес доношења одлуке о увођењу тих производа.

Банка је дужна да, пре увођења новог производа, изврши анализу:

- свих ризика који могу настати као последица тог увођења;
- утицаја тог увођења на ризични профил банке;
- утицаја тог увођења на могућност адекватног управљања ризицима који настају по том основу.

При доношењу одлуке из става 3. ове тачке, банка узима у обзир и резултате анализе из става 4. те тачке.

Банка је дужна да Народну банку Србије обавести о увођењу новог производа најкасније 30 дана пре планираног увођења и да јој уз то обавештење достави одлуку из става 3. ове тачке и резултате анализе из става 4. те тачке.

Рок из става 6. ове тачке рачуна се од дана достављања уредне документације из тог става.“.

26. У тачки 75. став 1, речи: „политикама за управљање ризицима из тачке 7. ове одлуке“ замењују се речима: „одговарајућим унутрашњим актима“.

После става 1. додаје се став 2, који гласи:

„Банка која намерава да трећем лицу повери активности чије је извршење значајно за обезбеђивање континуитета њених критичних функција, дужна је да обезбеди континуитет тих функција за случај примене инструмената и/или мера реструктурирања, на један од следећих начина:

1) обавезивањем тог лица да обавља поверене активности у свим ситуацијама у којима је потребно обезбедити континуитет

критичних функција банке у реструктурирању, односно банке за посебне намене;

2) уговором са алтернативним добављачем који би могао да обезбеди континуитет обављања критичних функција банке у реструктурирању, односно банке за посебне намене;

3) детаљним планом обезбеђивања континуитета обављања критичних функција употребом интерно расположивих ресурса банке у реструктурирању, односно банке за посебне намене.“.

27. У тачки 75а. став 1, одредба под 3) мења се и гласи:

„3) процени могуће потешкоће и време потребно за наставак обављања поверених активности у случају изненадног престанка њиховог обављања, односно у случају раскида уговора с пружаоцем услуга, као и време потребно за избор другог пружаоца услуга и отпочињање обављања поверених активности.“.

После става 1. додаје се нови став 2, који гласи:

„Пре доношења одлуке о изменама постојећег или закључењу новог уговора са истим пружаоцем услуга ради наставка сарадње, банка је дужна да изврши анализу, односно процену из става 1. ове тачке, као и анализу успешности претходне сарадње, које не смеју бити старије од годину дана.“.

Досадашњи став 2. постаје став 3.

28. У тачки 76. став 1. одредба под 7) и у тачки 77а. став 2. одредба под 7), речи: „став 2.“ замењују се речима: „ст. 2. и 3.“.

29. У тачки 78а. став 1, речи: „с банком“ бришу се, а речи: „за прање новца“ замењују се речима: „у сврху прања новца“.

У ставу 2, речи: „уређују ова питања“ замењују се речима: „уређује поступање банке и њених запослених у вези са спречавањем прања новца и финансирања тероризма“.

30. У тачки 78б. став 1, речи: „политикама, односно процедурама“ замењују се речима: „успостављеним системом“, а реч: „уреди“ – речју: „обухвати“.

Алинеја прва мења се и гласи:

„– услове и процес именовања лица задужених искључиво за извршавање обавеза из закона и других прописа којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма, а који су одговорни и за подношење извештаја извршном одбору банке, као и иницирање и предлагање одговарајућих мера за унапређење система за спречавање и откривање прања новца и/или финансирања тероризма;“.

31. Прилози 1 и 2 који су одштампани уз Одлуку замењују се новим прилозима 1 и 2, који су одштампани уз ову одлуку.

32. Изузетно од тачке 19. став 1. ове одлуке, банка је дужна да Народној банци Србије достави извештај из тог става са стањем на дан 31. децембра 2017. године – најкасније 30. априла 2018. године.

33. Банка је дужна да своје унутрашње акте усклади са одредбама ове одлуке најкасније 31. марта 2018. године.

34. Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

ИО НБС бр. 71
27. децембра 2017. године
Београд

Председавајућа
Извршног одбора Народне банке Србије
Г у в е р н е р
Народне банке Србије

др Јоргованка Табаковић, с. р.